

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 598.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245216492960.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Tvertimod *Guiserne* stod *Bourbonerne*, en Kongelig Fransk Sidelinie, som oprindeligt nedstammede fra *Ludvig den Helliges* yngste Søn *Robert* i det *Trettende* Aarhundrede, og havde været rig paa tappe Krigsmænd, hvoraf En faldt i Slaget ved *Poitiers* (1356), En ved *Azincourt* (1415), og En ved *Marignano* (1515), men den Navnkundigste, *Carl af Bourbon*, ved Stormen paa *Rom* (1527). Med ham uddøde den ældre Green paa Stamtræet, og den Yngre, der udsprang i Slutningen af det *Fjortende* Aarhundrede, med Grev *Ludvig af Vendome*, havde endnu ikke gjort sig berømt, og var desuden i en Slags Unaade ved det *Franske Hof*, siden deres berømte Frænde, ovenmeldte *Carl af Bourbon*, gik over fra *Frands den Første* til Keiser *Carl den Femte*. Dengang *Cathrine af Medici* greb Roret for sin umyndige Søn (1560), * 599 var imidlertid Brødrene *Anton af Navarra* og *Ludvig af Condee* i Ry for Tapperhed og i Spidsen for *Hugonotterne*, saa Dronningen fandt det klogt at læmpe sig efter dem, og skiøndt Prindsen af *Condee* havde Uheld med sig og faldt oftere i Fangenskab, vedblev han dog at kæmpe modig til, efter Slaget ved *Carnac* (1569), en Niding skiød ham. *Anton*, som havde faaet det lille *Franske Navarra* med *Johanne*, en Datter af *Frands den Førstes* Syster, Digtersken *Margrethe*, faldt derimod fra i Fristelsens Tid og bar Avindskjold mod *Hugonotterne*, men fik da snart (1562) sit Banesaar i *Stormen* for *Rouen*. Omtrent paa samme Tid gik imidlertid hans Dronning *Johanne* med Liv og Sjæl over til *Hugonotterne*, og gjorde dem ikke blot megen Bistand, men saamegen Ære, at selv hendes Troes Fjender indrømme, at hun for sin Sjæle-Adel, Kydskhed, Standhaftighed og fine Dannelselse, vilde fortjent udødelig Ære, hvis hun ikke saa *haardnakket* havde forfægtet, hvad der i deres Øine var fordømmeligt *Kiæteri**). Saavidt mueligt har *Johanne* naturligviis opdraget sin eneste Søn, den berømte *Henrik af Navarra*, til det Samme, men indtil sit *trettende* Aar (1566) opvoxde han mest ved det grundfordærvede *Franske Hof*, og da dette *Hof*, hvis Troløshed var Alle vitterlig, foreslog et Giftermaal mellem Prinds *Henrik* og Kongernes Søster *Margrethe*, kun slet berygtet, synes dog Dronning *Johanne*, over det glimrende Parti, at have glemt baade Dyd og Klogskab, thi hun beed strax paa Krogen, og til dette *Bryllup* med »Graven og Forraadnelsen« var det, man samlede Alt hvad der blandt *Hugonotterne* havde gjort Opsigt. Selv blev Dronning *Johanne*, kun 34 Aar gammel, endnu før *Brylluppet* det første Offer, og til det Andet var Admiral *Caspar Coligni* bestemt, uden Sammenligning den Ypperste og derfor den Frygteligste af alle de *Franske Calvinisters* Høvdinger, lige forhadet af *Enke-Dronningen*, hvis fine Spil han tit havde fordærvet, og af *Guiserne*, hvem han vel aldrig havde slaaet af Marken, men efter hvert Nederlag dog mødt med fornyede Kræfter. Ved den fineste Smiger og den fristende Udsigt til en Krig med *Spanien*, som just dengang paa det Grusomste mishandlede *Calvinisterne* i *Nederlandene*, lykkedes det Hoffet at dysse den ellers for sine *Argus-Øine* berømte Admiral i Søvn, saa han ikke blot kom med til *Brylluppet*, men foragtede alle Advarsler, og hans * 600 Time var da kommet. Først søgde man ved et Snigmord at blive ham kvit, men da det mislykkedes, aabnede Hertug *Henrik af Guise* selv det *Parisiske Blodbad* ved at bryde ind til den sengeliggende, værgeløse Olding, der rolig lod sig nedhugge, med den Bemærkning, at det var dog kun nogle faa Dage, man berøvede ham. *Pariser-Pøbelen*, som med Flid var sluppet løs, og fuldendte godt hvad Hoffet begyndte, mishandlede nu ogsaa paa det Skiændigste Admiralens Lig, hvoraf kun ringe Levninger blev stædt til Jorde; men det gjør unægtelig *Calvinismen* stor Ære, at Verdens-Historien, der med Afsky vender sig fra de fleste *Franske* Helte eller skynder sig dog forbi dem det snarest mulige, gierne dvæler ved den *Adelsmands* Liv og Død, der først (1560) mandig løftede sin Stemme for Standens undertrykte Sag og blev en Martyr for den*).